

*Ганна Агейчева,
аспірант
Полтавського національного
педагогічного університету
імені В. Г. Короленка*

СПЕЦИФІКА І МОЖЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ ШВЕЦІЇ

Статтю присвячено проблемі розвитку дистанційної освіти у Швеції. Актуальність роботи зумовлена необхідністю впровадження дистанційного навчання та використання можливостей, які дає сучасній молоді електронне навчання. Досліджено теоретичні й практичні питання впровадження дистанційного навчання у системі вищої освіти Швеції. Розглянуто існуючі моделі організації дистанційного навчання та їх варіанти у Швеції. Подано основні компоненти організації дистанційної освіти. Наведено особливості розвитку дистанційного навчання Швеції.

Ключові слова: дистанційна освіта, дистанційне навчання, електронне навчання.

Статья посвящена проблеме развития дистанционного образования в Швеции. Актуальность работы обусловлена необходимостью внедрения дистанционного обучения, а также использованием возможностей, которые предоставляет современной молодёжи электронное обучение. Рассмотрены существующие модели организации дистанционного обучения и их варианты в Швеции. Представлены новые компоненты организации дистанционного образования. Приведены особенности развития дистанционного обучения Швеции.

Ключевые слова: дистанционное образование, дистанционное обучение, электронное обучение.

This article is dedicated to the development of distance education in Sweden. The urgency of the need caused by the introduction of distance learning and using the opportunities offered by the modern youth e-Learning. Theoretical and practical issues in implementing e-learning in higher education in Sweden are described. Existing models of distance education and their variants in Sweden are considered. The basic components of distance education are presented. The peculiarities of development of distance education in Sweden are shown.

Key words: distant education, distant learning, electronic teaching.

На сьогоднішньому етапі розвитку дистанційна освіта інтенсивно входить до освітньої сфери, що обумовлено багатьма перевагами цієї педагогічної системи. Більше того, деякі фахівці вважають таку освіту найбільш ефективною формою навчання людини незалежно від її віку. Створені на основі сучасних носіїв інформації засоби навчання в комплексі з інформаційно-комунікативними технологіями, а також сучасне методичне забезпечення дозволяють самотійно оволодіти навчальною діяльністю, створюючи умови для самотійного засвоєння предметів навчального циклу. Дистанційне навчання характеризується високим професіоналізмом, прагненням до співробітництва, самореалізації й розвитку, що є, по суті, наслідком використання комп'ютерного навчання та сучасних засобів комунікації.

Сьогодні вивченням системи дистанційного навчання Швеції займаються вчені дослідники Гетеборзького університету та університету Умеа. Найбільш ваговими є дослідження Ганса Джемби з теорії дистанційного навчання та Аніки Ресфельд з практичного впровадження дистанційної освіти.

Мета дослідження полягає в здійсненні наукового аналізу дистанційного навчання Швеції й розробленні рекомендацій щодо можливостей використання прогресивного шведського досвіду в Україні.

Дослідження будується за двома напрямками: вивчення об'єкта «якість освіти» та дослідження методів управління його станом із застосуванням інформаційно-комунікативних технологій. Систематизування й проведення аналізу існуючих практик та методів забезпечення якості дистанційного навчання створюють необхідну основу для наукових доробок. Дослідження концептуальних ідей дистанційної освіти Швеції, визначення подальших перспектив розвитку вітчизняної практики впровадження інформаційно-комунікативних технологій у дистанційній освіті сучасної молоді дуже важливо. Процеси змін у суспільстві сьогодні в цілому і в системі освіти зокрема, пов'язані з упровадженням нової гуманістичної освітньої парадигми, ставлять на порядок денний проблему народження нової системи освіти, зорієнтованої на входження у світовий інформаційно-освітній простір. Задоволення освітніх потреб суспільства, що розвивається, пов'язане з необхідністю реорганізації системи навчання населення. Однією з таких форм реорганізації є дистанційне навчання. І хоча дистанційне навчання сьогодні не в змозі виправити всі недоліки нашого суспільства, оскільки обмежене часом і засобами, воно, на думку багатьох учених і дослідників, є засобом засвоєння готових загальновизнаних знань. Дистанційне навчання стає не стільки засобом обміну інформацією між людьми впродовж усієї їхньої життєдіяльності, скільки передбачає як організацію засвоєння людиною знань, так і віддавання нею своїх, в обмін на отримані. Процес інформатизації став одним з найбільш значущих глобальних процесів сучасності. Він охопив багато країн, у тому числі й Швецію. Реальна діяльність системи

дистанційного навчання дає змогу розв'язати цілий ряд найактуальніших проблем.

Проблема вивчення досвіду створення і розвитку дистанційної освіти Швеції та можливості використання прогресивних ідей в Україні є багатоаспектною. Перспективи подальшого дослідження можуть бути пов'язані з вивченням особливостей організації дистанційної освіти, порівнянням вітчизняних та зарубіжних технологій дистанційного навчання, розробками новітніх форм і методів дистанційної освіти.

При цьому проблема використання нових технологій (дистанційного освітнього процесу), які реалізують можливості найбільш ефективного та продуктивного функціонування навчального процесу, а також проблема особистості як суб'єкта навчальної діяльності в умовах дистанційного навчання, стають одними з найбільш актуальних проблем освіти в сучасних умовах.

Сучасні інформаційні технології й комунікаційні системи дозволяють докорінно змінити роль і призначення освіти, значно розширити комплекс освітніх послуг, а також розробити та застосувати специфічні освітні технології, характерні для дистанційної освіти. При цьому виникає необхідність ретельного дослідження теоретичних основ і практичного досвіду впровадження подібних технологій освіти.

Електронне навчання є однією з прогресивних форм освіти широких верств населення [3]. Воно є одним із головних шляхів інформатизації й автоматизації освіти та використання новітніх технологій у навчанні, служить підвищенню ефективності освіти. Організація якісної дистанційної освіти позитивно впливає на інтелектуальний потенціал держави [1]. Сьогодні Україна має шанс активно приєднатися до цього процесу та здійснювати дослідження у напрямках розроблення стандартів, форм і методів такого типу навчання. Дослідження обумовлене проблемою забезпечення якості дистанційної освіти сучасної молоді. Головне в організації дистанційної форми навчання – створення електронних курсів, розроблення дидактичних основ дистанційного навчання, підготовка педагогів-координаторів [2]. Активне запровадження дистанційних інновацій у педагогічну практику дає можливість обговорити деякі проблеми дистанційної освіти в Україні.

Обговорення щодо шведського Відкритого університету приводять до наступних рішень для різних освітніх рівнів.

Було засновано: два Національних інститути дистанційного навчання: один в північній частині Швеції, а другий на півдні.

Країна протягом 1970 років не планувала здійснення реформ дистанційного навчання як у багатьох інших країнах. Натомість надзвичайно швидко була створена дистанційна система. Відповідальність за виконання реформ дистанційного навчання лежала на окремих університетських відділах, які саме в той же час організовували традиційні форми університетської освіти [1].

Національна Телерадіомовна компанія змусила відповідальний департамент улаштувати курси дистанційного навчання для освіти дорослих. Програми навчання активно були пов'язані з виробництвом у 1940 роках і це було їх завданням.

У компаніях дистанційне навчання зустрічалось рідко. В огляді, зробленому протягом 1992 р., серед 250 найбільших компаній у Швеції приблизно 30 % стверджували, що у них були курси дистанційного навчання. Компанії застосовували небагато сучасних технологій.

За останні десятиріччя інформаційної технології дистанційного навчання в Швеції були великою мірою розвинені. Було зроблено великі інвестиції в інфраструктуру і роботу пов'язану з розвитком дистанційної освіти. Урядові комітети розглянули шляхи інтенсифікації і висунули різні пропозиції для поліпшення стану дистанційної освіти. Як один з наслідків того, що Швеція витрачає більшість грошей на інвестиції в інформаційні технології, що призводить до одного з найвищого показника використання персональних комп'ютерів та Інтернет – технологій у світі. Приблизно 60 % населення у віковій групі 16–64 використовують, або використовували комп'ютер. Протягом цих десяти років потроїлася кількість людей, задіяних у дистанційному навчанні з використанням інформаційних технологій.

Технічний стандарт забезпечення комп'ютерами в школах дуже високий. У сільських районах кількість комп'ютерів більша ніж у головних містах.

Немає статистичних даних щодо використання комп'ютерів у закладах шведської вищої освіти. Це, ймовірно, залежить великою мірою від дисциплін та місць. У деяких установах вищої освіти у 100 % вчителів-дослідників і студентів є доступ до комп'ютерної техніки.

Приблизно 95 % студентів сьогодні продовжують дистанційне навчання після отримання вищої освіти. Різноманітні програми й курси вищої освіти пропонують щось своє. Протягом минулих п'яти років відбулося збільшення студентської активності на 30 %. Прагнення Міністерства освіти полягають у тому, що в найближчому майбутньому 50 % всіх шведів повинні бути охоплені в систему дистанційного навчання вищої освіти до 28 років. Отже, очікування дуже високі. Дистанційне навчання та інформаційні технології відіграють значну роль у досягненні цієї мети.

Реформування системи освіти протягом 1970-х рр. привели до збільшення темпів дистанційного навчання, приблизно 30 студентів у кожному курсі. На початку 90-х приблизно 800 курсів були влаштовані й марковані «курси дистанційного навчання». Однак більшість таких курсів або не мали ніякого дистанційного навчання взагалі, або були тільки комбінацією самодосліджень і лекцій. Відбувалися найчастіше у вихідні чи були звичайними курсами з деякими елементами дистанційного навчання (елементарний підручник і кілька контактів на відстані через пошту / факс

та / або телефон).

Упродовж навчального року 1994/95 кількість студентів курсу дистанційного навчання склала 25 800, що було більше на 60 %, ніж кілька років раніше. Заходи, вжиті для того, щоб поліпшити дистанційне навчання, можуть бути описані в три етапи, кожний з яких був альтернативною стратегією.

Наприкінці 80-х минулого століття уряд зробив першу спробу. Програма розвитку в університеті Umea була підтримана. Усеосяжна мета полягала в тому, щоб сприяти розвитку сільського господарства в північній області країни. Розвиваючи експертизу в дистанційному навчанні, університет Umea міг також бути лідером в області [3].

Другий крок уряд зробив з метою, щоб зробити ресурси, доступними, щоб стимулювати співпрацю між університетами. Створено багато університетських консорціумів з метою розвинути дистанційне навчання в спільних проектах. У перших створених відділах у різних університетах тепер співпрацювали протягом трьох років вчені та педагоги з різних університетів.

Третій крок був зроблений Міністерством освіти. Міністр освіти призначив Комісії протягом 1998 року, що розробили стратегії розвитку дистанційного навчання. Комісія розпочала 100 розвиваючих проектів за головними освітніми напрямками. Проекти запроваджують різні форми навчання та вивчення традиційних освітніх систем і дистанційного навчання.

Сьогодні майже всі університети Заходу мають добре організовану систему дистанційного навчання, яка дає можливість застосовувати комп'ютерні технології в навчальному процесі. В Україні така система тільки починає налагоджуватися [2].

Сучасні євроінтеграційні процеси зумовили реформування дистанційної освіти. Проаналізовано дистанційне навчання у системі вищої освіти Швеції. Протягом трьох останніх десятиліть дистанційне навчання стало одним із найважливіших компонентів вищої освіти цієї країни, а за останнє десятиріччя й важливим компонентом освіти України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Луговой Н. Дистанционное обучение / Николай Луговой. – Донецк : ДонНУ, 2002. – 356 с.
2. Архангельский С. И. Лекции по теории обучения в высшей школе / Архангельский С. И. – Москва : Высшая школа, 1994. – 289 с.
3. Кухаренко В. М. Дистанційне навчання: Умови застосування / Кухаренко В. М., Рибалко О. В., Сиротенко Н. Г. – Харків : Торсінг, 2002. – 320 с.